

Araştırma Yöntemleri

Lecture 6

Msc.Ali Mertcan KÖSE

İstanbul Kent Üniversitesi

Nitel Araştırma Yöntemleri

Nitel Araştırma, anlamlı bir şekilde sayılarla ifade edilemeyen verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanmasını içerir. Nitel araştırmada amaç, sonuçları sayısal bir zemine oturtarak genellemelere varmak değil, araştırmanın amacı olan konuya ilişkin derinlenmesine bilgi edinmektir. Nitel araştırma verilerin görüntü, metin, resim, diyalogu ses, duruş, tonlama, insan davranışı, hareketi gibi değişik formlarda olduğu durumlarda rahatlıkla kullanılabilir. Genellikle yapısal olmaması ve küçük örneklerle uygulanması nedeniyle keşfedici araştırmalar için uygundur, ancak nitel araştırmalar ile beraber de kullanılabilir. Nitel araştırmalar, literatürde giderek daha fazla kullanılması önerilen bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

Bunun nedenleri;

Nitel Araştırma Yöntemleri

- Genellikle nitel araştırmalar nicel araştırmalardan daha ucuza mal olur.
- Nitel araştırmalar tüketicilere ait içsel motivasyonları ve duyguları ortaya çıkarmada oldukça işlevseldir.
- Nicel araştırmalarla beraber kullanıldıklarında nitel araştırmalar, nicel araştırmalara yardımcı olur, etkinliklerini artırır.
- Son dönemlerde bilgisayar teknolojisi ve nitel araştırmaları analiz etmede kullanılan yazılım programlarının gelişimi, bu tür araştırmaların kullanımını teşvik etmektedir(Nvivo ve Maxqda gibi).

Nitel Araştırma Yöntemleri

Nitel araştırmalar, psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili nicel araştırma yöntemlerine göre daha derinlenmesine bilgi sağlar. Nitel araştırmalar, geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için gereklidir. Nitel araştırmaların nicel araştırmalara göre bilimsel ya da daha iyi olduğu söylenemez. Bu bağlamda nitel ve nicel yöntemlerin aşağıdaki gibi kıyaslanmasında yarar var.

Nitel Araştırma Yöntemleri

NİCEL ARAŞTIRMA	NİTEL ARAŞTIRMA
Varsayım	
Gerçeklik nesneldir.	Gerçeklik oluşturulur.
Asıl olan yöntemdir.	Asıl olan çalışılan durumdur.
Değişkenler kesin sınırlarıyla saptanabilir ve bunlar arasındaki ilişkiler ölçülebilir.	Değişkenler karmaşık ve iç içe geçmiştir ve bunlar arasındaki ilişkileri ölçmek zordur.
Araştırmacı olay ve olgulara dışarıdan bakar, nesnel bir tavır geliştirir.	Araştırmacı olay ve olguları yakından izler, katılımcı bir tavır geliştirir.

Figure 1: Varsayım Karşılaştırılması

Nitel Araştırma Yöntemleri

NİCEL ARAŞTIRMA	NİTEL ARAŞTIRMA
Amaç	
Genelleme	Derinlemesine betimleme
Tahmin	Yorumlama
Nedensellik ilişkisini açıklama	Aktörlerin bakış açılarını anlama

Figure 2: Amaç Karşılaştırılması

Nitel Araştırma Yöntemleri

NİCEL ARAŞTIRMA	NİTEL ARAŞTIRMA
Yaklaşım	
Kuram ve denence ile başlar.	Kuram ve denence ile son bulur.
Deney, manipülasyon ve kontrol	Kendi bütünlüğü içinde ve doğal
Standardize edilmiş veri toplama araçları kullanma	Araştırmacının kendisinin veri toplama aracı olması
Parçaların analizi	Örüntülerin ortaya çıkarılması
Uzlaşma ve norm arayışı	Çokluluk ve farklılık arayışı
Verinin sayısal göstergelere indirgenmesi	Verinin derinliği ve zenginliği içinde betimlenmesi

Figure 3: Yaklaşım Karşılaştırılması

Nitel Araştırma Yöntemleri

NİCEL ARAŞTIRMA	NİTEL ARAŞTIRMA
Araştırmacı Rolü	
Olay ve olguların dışında, yansız ve nesnel	Olay ve olgulara dâhil, öznel bakış açısı olan ve empatik

Figure 4: Araştırmacı Rolü Karşılaştırılması

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Özellikler	Açıklamalar
Doğal ortam	Olguların, olayların ya da davranışların gerçekleştiği doğal ortamda çalışılır.
Doğrudan veri toplama	Araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşır.
Zengin betimlemelerin yapılması	Bağlam ve olguların derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak detaylı betimlemeler yapılır.
Sürece yönelik	Olgu ve davranışların nasıl ve neden gerçekleştiğine odaklanır.
Tümevarımcı veri analizi	Sentezlenerek elde edilen bilgilerden yola çıkarak ikna edici genellemeler yapılır.
Katılımcının bakış açısı (araştırmacının katılımcı rolü)	Katılımcıların anlamasına ve anlamlandırmasına odaklanır.
Araştırma desenlerinde esneklik	Araştırma deseni, çalışmanın gerçekleştiği duruma göre gelişir ve değişir.

Figure 5: Nitel Araştırma Özellikleri

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Tabloda söz edilen nitel araştırmalar, araştırmacıya esneklik sunan, araştırmacı ve katılımcı rollerinin iç içe geçtiği ve yeni bilgilere ulaşma hedefine düzenlenebilen özelliklere haizdir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemleri arasında en sık kullanılanlardan söz etmek yararlıdır. Nitel araştırmalar; odak grup görüşmeleri, derinlemesine mülakatlar ve projektif teknikler olmak üzere üç ana başlık altında el alınabilmektedir. Ayrıca delfi tekniği, gözlem, etnografik araştırmalar, vaka çalışmaları ve içerik analizi gibi yöntemler de Nitel teknikler arasında yer almaktadır.

Odak Grup Görüşmeleri

Nitel araştırmaların doğrudan bir yöntemi olan odak grup görüşmesi, uzman bir kişinin başkanlığında, önceden hazırlanmış belirli bir konuyu tartıştığı resmi olmayan toplantıdır. Bir başka ifadeyle odak grup görüşmesi, bir moderatör yönteminde, küçük bir katılımcı grubunun belirli bir konu üzerinde odaklaştığı ve serbestçe tartıştığı bir nitel araştırma tekniğidir.

Odak Grup Görüşmeleri

Odak grup görüşmelerine dair dikkat edilmesi gereken bazı metodolojik faktörler bulunmaktadır. Bunlar, katılımcı sayısı ve profili, moderatör ile görüşme süresi ve yöntemi olarak ifade edilir.

Odak Grup Görüşmeleri

- 1 **Katılımcı Sayısı ve Profili:** Odak grup görüşmelerinde katılımcı sayısı ve katılımcıların profili, literatürde farklı biçimlerde ele alınan ancak görüşmenin başarısına doğrudan etki ettiği için önemine vurgu yapılan hususların başında gelmektedir. Altı ile on iki arası katılımcı sayısı genelde kabul görse de odak grup görüşmeleri tam odak grup ve mini odak grup olmak üzere katılımcı sayısına bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır.

Odak Grup Görüşmeleri

Tam odak grup görüşmelerinde genel kanı, katılımcı sayısının on olması yönünderken mini grup görüşmelerinde genel kanı, katılımcı sayısının altı ideal olarak kabul edilmektedir. Ayrıca katılımcı sayısının az tutulması mini odak grup gibi özellikle hassas konu başlıklarını tartışmak açısından yararlıdır.

Odak Grup Görüşmeleri

- ② **Moderatör:** Odak grup görüşmesinin yürütülmesinde moderatör, katılımcı sayısı ve profili gibi önemli bir konudur. Moderatörün empati kurma, uyum sağlama, yeni fikir ve görüşlere açık olma gibi kişilik özelliklerinin yanı sıra tartışılan konuya ve araştırma metodolojisine hakimiyet, grup dinamiğini idare etme becerisi gibi donanımlara da sahip olması gereklidir.

Odak Grup Görüşmeleri

- ❸ **Görüşme Süresi ve Yönetimi:** Odak görüşmelerinin 1.5-2 saat veya 1-3 saat arasında değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Ancak sürenin belirlenmesinde önemli olan, konunun bütünüyle tartışılacağı kadar uzun fakat katılımcıları sıkmayacak kadar kısa olmasıdır. Odak grup görüşmelerinin yönetiminde ortam ve kayıt imkanları da göz önünde bulundurulması gerek diğer önemli konulardır. Buna göre odak grup görüşmesinin yapıldığı oda rahat, sıcak ve informal bir atmosfere sahip olmalıdır.

Odak Grup Görüşmeleri

Odada veya masada oturma düzeni herkesin birbirini rahatça görebileceği dairesel bir tarzda olmalıdır. Bu şekilde bazı katılımcıların masa başında oturmaları engellenerek her katılımcının eşit olduğu vurgulanabilir. Arka taraftan odak grup odasının izlenebildiği tek yönlü aynaların mevcut olduğu odak grupları fazlaca bulunmamakla beraber böylesi bir gözlem bazı duygusal reaksiyonların anında görülmesini sağlayabilmektedir. Daha sonra izlenmek üzere her oturumun görsel ve/veya işitsel olarak kaydedilmesi uygun olur.

Derinlemesine Görüşme

Derinlemesine görüşme belirli bir konuda bireylerle detaylı bir şekilde birebir görüşmeler yapılması durumunda ortaya çıkar. Odak grup görüşmeleriyle karşılaştığında birebir görüşmenin en önemli avantajı görüşülen kişinin grup baskısına veya etkisine maruz kalmamasıdır. Bu bağlamda derinlemesine görüşme çoğu zaman yapısal olmayan, doğrudan ve yüzyüze yapılan tek katılımcı bir araştırma tekniği olarak da ifade edilebilir. Amaç, katılımcı ile görüşmeler yapılırken belirli bir başlığa ait alışkanlıkları, inançları, tutum ve duyguları açığa çıkarmak, konuyla ilgili uzman görüşüne yer vermek, sektörü, konuyu derinlemesine anlamaktır.

Derinlemesine Görüşme

İlk bakışta görüşme, kolay bir veri toplama yöntemi gibi görünebilir ve sadece konuşma, dinlenme gibi herkes tarafından kullanılan temel becerileri gerektirdiği düşünülür. Ancak görüşme beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsaması açısından hem sanat hem de bilimdir.

Projektif(Gösterim) Teknikleri

Odak grup ve derinlemesine görüşme, cevaplıycaya doğrudan yaklaşan birer veri toplama yöntemleridir. ancak tüketici, bazı tutum ve davranışlarını doğrudan ifade etmekten kaçınabilir. Dolaylı bir veri toplama yolu olarak gösterim yöntemleri, yürütülen araştırmanın temel amacını saklı tutmaya ya da tüketicinin savunma mekanizmasına nüfuz ederek şuuraltındaki bilgiye dolaylı yoldan ulaşmaya çalışır.

Kelime Çağrıştırma

Kelime çağrışım testinde görüşmeci, cevaplayıcıya bir dizi kelimeler söyleyerek cevaplayıcının aklına ilk gelen eş anlamlı kelimeyi söylemesini bekler. Bir listede yazılı olan kelimeler görüşmeci tarafından okunur ve cevaplayıcı tarafından üç saniye içinde cevaplanması beklenir; cevaplanmazsa diğer kelimeye geçilir ve o kelimeyle ilgili cevaplayıcının duygusal bir anlaşmazlığı olduğu farz edilir.

Kelime Çağrıştırma

Araştırmalar 50 kelimeden başlayarak 100 kelimeye kadar cevaplayıcının dikkati dağılmadan cevaplanabileceğini göstermektedir. Alınan cevaplar incelenirken cevap olarak verilen kelimelerin sıklığına bir cevabı vermeden önce cevaplayıcının ne kadar zaman harcadığına, bir kelimeye makul bir zaman içinde cevap veremeyen cevaplayıcının sayısına, cevaplayıcının verdiği kelimelerin olumlu ve ya olumsuz anlamlar içerip içermediğine bakılır.

Cümle Tamamlama Testi

Cümle tamamlama testinde cevaplayıcılara yarım bırakılmış cümleler verilir ve cevaplayıcılardan bu cümleleri tamamlamaları istenir. cevaplayıcıların cümleleri tamamlama şekli duygularını açığa çıkarır.

Resim Yorumlama/Tematik Algılama Testi

Bu teknikte katılımcıdan gösterilen bir resmi yorumlaması istenir. Görsel olarak sunulan resim bazı durumlarda açık bir nesne olabilirken bazı durumlarda ise karmaşık ve yoruma çok açık şekiller olabilir. Karmaşık şekillerin kullanılması uygulamalarının en bilinen örneği mürekep testidir. Görülen imajın benzetildiği nesne, o nesneye yüklenen anlama bağlı olarak kişinin ruh hali, konuya ilişkin yaklaşımının ve tutumunun durumunun anlaşılması hedeflenmektedir

Üçüncü Kişi Tekniği

Özellikle cevaplayıcıların cevaplandırmaktan utanabilecekleri, yabancılarla bu konuyu tartışmaktan rahatsız hissedebilecekleri veya yalan söyleme olasılıklarının bulunduğu hassas konularda sorular doğrudan doğruya cevaplayıcıya hitap etmek yerine üçüncü kişiye hitap edilebilir.

Rol Oynama

Rol oynama tekniğinde katılımcı, araştırmacının istediği bir rolü üstlenir ve doğaçlama olarak onunla ilgili bir oyun sergiler. Bu süreçte araştırmacı kişinin sadece sözle ifade ettiği değil, vücut hareketleri, jest ve mimikler ile ortaya koyduğu değişkenleri de incelemelidir. Doğaçlama yapılacak konunun sonucunun nasıl bitmesi gerektiğinin katılımcıya belirtilmemesi, katılımcıyı olumlu veya olumsuz duygu ve düşüncelerini açığa vuruken serbest bırakacaktır.

Analoji/Sembolik Analoji

Analoji ya da sembolik analoji olarak adlandırılan bu teknikte cevaplayıcılara “Hürriyet Gazetesi’ni düşünseydiniz kime benzetirdiniz?” gibi sorular sorulur. Burada ilk soruda bir gazete ile, ikinci soruda ise bir araba markası ile bir insan arasında analoji yaratılmaya çalışılır. Bazen bu farklı tipolojilere sahip, genç, yaşlı, profesyonel, öğrenci vb. kişilere ait çok sayıda resim cevaplayıcılara verilerek herhangi bir markayı özdeşleştirdikleri insan fotoğrafıyla eşleştirmeleri istenebilir.

Gözlem

Gözlem nitel araştırmalarda en yaygın kullanılan veri toplama tekniğidir. Araştırma nesnesinin(durum,olay,olgu,sosyal grup, kişi vb.) algılanması bakımından gereklidir. Antropoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji, eğitim bilimleri vb. disiplinlerde gözlem tekniğinin tercih edilmesinin nedeni grup davranışlarını ayrıntılı olarak ve olduğu gibi anlama imkanı vermesidir.

Gözlem

- **Doğrudan ve Dolaylı Gözlem:** Doğrudan gözlemde olaylar/davranışlar direkt olarak gözlenir. Gözlemi yapan araştırmacıdır, bu süreçte herhangi bir araç kullanılması söz konusu değildir. Araştırılacak konuya hakim olma, objektiflik ve gözlemin yapıldığı koşulların iyi ve objektif tanımlanması bu yöntemle elde edilecek sonuçların yorumlanması için önemlidir

Dolaylı gözlem ise geçmişteki davranışa ait kayıtlara dayalı veri sağlar. Eski kayıt/arşiv belgelerini inceleyerek de geçmiş zamandaki olaylar gözlenebilir.

Gözlem

- **Açık ve Gizli Gözlem:** İnsanların gözlemlendiklerini bildikleri durumda açık gözlem söz konusudur. Örneğin televizyonlarına hangi kanalın seyredildiğini kaydeden bir aletin takılmasına müsaade eden bir aile açık gözlem çerçevesinde değerlendirilebilir. Öte yandan insanların gözlemlendiklerinden haberdar olmadıkları durumda gizli gözlem söz konusudur. Örneğin, bir süpermarkette müşteri gibi davranan bir kişi tarafından gözlemlenen kişiler gözlemlendiklerinin farkında olmazlar.

Gözlem

- **Yapısal ve Yapısal Olmayan gözlem:** Yapısal ve yapısal olmayan gözlem araştırmacıya gözlenen fenomene ilişkin davranışları kaydetmede verilen yetkiyle ilişkidir. Yapısal gözlemden kastedilen gözlemlenecek davranışların standart bir formatta önceden belirlenmesidir. Yapısal gözlem teknikleri, araştırmacının bir kontrol listesi üzerinde gözlenen kişinin yaptığı/yapmadığı davranışları işaretlemesiyle oluşur. araştırmacı sadece listede belirtilen davranışları gözlemlemek durumundadır.

Gözlem

Yapısal olmayan gözlemlerde önceden hazırlanmış bir kontrol listesi veya standart bir form yoktur. Araştırmacı böyle bir formla sınırlandırılmadığı için her türlü olayı kaydetmekte serbesttir. Yapısal olmayan gözlem, problemin tam olarak tanımlanamadığı durumlarda tercih edilir.

Nitel Veri Analizi

Veri analizi, nitel araştırmacıların en fazla güçlük çektikleri aşamalardan biridir. Toplanan verilerin analiz edilerek yazılı bir rapor haline getirilmesi, deneyimli araştırmacılar için bile kolay bir süreç değildir. Bu bağlamda Nitel veri analizi yaklaşımı olarak betimsel analiz ve içerik analizi kısaca anlatılmaktadır.

Betimsel Analizi

Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçleride kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler Dört aşamada incelenir.

Betimsel Analizi

Betimsel Analiz Dört Aşamada Oluşur

- ① *Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma:* Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme/gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur
- ② *Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi:* Bu aşamada, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Bu aşamada, verilerin tanımlama amacıyla veriler okunur ve düzenlenir.

Betimsel Analizi

- ③ *Bulguların tanımlanması:* Son aşamada düzenlenen veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada verilerin kolay anlaşılır ve okunabilir bir dille tanımlanmasına ve gereksiz tekrarlardan kaçınılmasına dikkat edilmelidir.
- ④ *Bulguların Yorumlanması:* Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması bu aşamada yapılır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkilerinin açıklanması ve gerekirse farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olmasına yardımcı olur.

İçerik Analizi

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla farkedilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir.

İçerik Analizi

İçerik analizinin, görüşme, gözlem veya dökümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesinde nasıl kullanıldığı 4 aşamada incelenir.

- 1 *Verilerin kodlanması:* içerik analizinin ilk aşaması verilerin kodlanmasıdır. Bu aşamada araştırmacı, elde ettiği bilgileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışır. Bu bölümler bazen bir sözcük, bazen bir cümle ya da paragrafı, bazen de bir sayfalık veri olabilir. kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bu bölümler, araştırmacı tarafından isimlendirilir, diğer bir deyişle kodlanır. Bu kodlama bazen bir sözcük ile bazen de birkaç sözcükten oluşan bir deyim ile yapılabilir.

İçerik Analizi

Verilerin kodlanması sürecinde araştırmacı, verilerin anlamlı bütünlük halinde nasıl bölümlere ayırabileceğini, bu anlamlı bütünlüğe nasıl bir kod verilebileceğini ve bu farklı bölümlerde yer alan verilerin benzer kodlarla düzenlenip düzenlenemeyeceğini dikkat almak zordur.

İçerik Analizi

- ② *Temaların bulunması:* Toplanan verilerin kodlanması ve bu kodlara göre sınıflandırılması yeterli değildir. İlk aşamada ortaya çıkan kodlardan yola çıkarak verileri, genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temaların bulunması gerekmektedir. Temaların bulunması için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenir. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır. Bu bir anlamda tematik kodlama işlemidir ve toplanan verilerin kodlar aracılığıyla kategorize edilmesidir.

İçerik Analizi

- ③ *Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması:* Tematik kodlama aşamasını, verilerin ortaya çıkan kodlara ve temalara göre düzenlenmesi aşaması takip eder. İlk aşamadaki ayrıntılı kodlama ve ikinci aşamadaki tematik kodlama sonucunda, araştırmacı topladığı verileri düzenleyebileceği bir sistem oluşturur. Üçüncü aşamada ise araştırmacı, bu sisteme göre elde edilen verileri düzenler ve bu şekilde belirli olgulara göre verileri tanımlamak ve yorumlamak mümkün olabilir. Bu aşamada verilerin, okuyucunun anlayabileceği bir dille tanımlanması ve açıklanması ve sunulması önemlidir.

İçerik Analizi

- ④ *Bulguların analizi:* Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların araştırmacı tarafından yorumlanması ve bazı sonuçların çıkarılması bu son aşamada yapılır. Nitel araştırmada araştırmacı, incelenen olguya yakın olduğu ve gerekirse o olguya ilişkin ilk elden deneyimler edindiği için, onun yapacağı yorumlar değerlidir. Daha önceki bölümlerde de tartışıldığı gibi araştırmacı, nitel araştırmada bilgi toplama sürecinin doğal parçasıdır ve onun incelenen konuyla ilgili düşünceleri büyük önem taşır. Ancak bu düşünceler, üçüncü aşamada sunulan verilerin tanımıyla tutarlı olmak zorundadır. Yani, ilk elden toplanmış verilerle desteklenmeyen görüşlerin bir araştırmada sunulması pek uygun değildir.

İçerik Analizi

Toplanan verilerin açıklanmasında ve anlamlandırılmasında yardımcı olabilecek araştırmacının görüş ve yorumları nitel araştırmada önemli bir yer tutar. Bu nedenle araştırmacı bu son aşamada, topladığı verilere anlam kazandırmak ve bulgular arasındaki ilişkileri açıklamak, neden-sonuç ilişkileri kurmak, bulgulardan birtakım sonuçlar çıkarmak ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklama yapmak zordur.

Nitel Veri Analizi

Nitel verinin nicelleştirilmesi; görüşme, gözlem veya dökümanların incelenmesi yoluyla elde edilmiş yazılı biçimdeki verinin, belirli süreçlerden geçilerek saılara veya rakamlara dökülemesidir. Sayılar ve rakamlar genellikle nicel araştırma türleriyle anılıyor olsa da, nitel verinin belirli bir düzeyde sayılara indirgenmesi mümkündür. Nitel veri temel olarak iki yöntemle sayılaştırılabilir: basit yüzde hesapları ve sıklık hesapları.